

TIMUR VERMES

HLADOVÍ
A SYTÍ

ARGO

HLADOVÍ A SYTÍ

TIMUR VERMES

HLADOVÍ A SYTÍ

Přeložila Michaela Škultéty

ARGO

Kniha vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury České republiky.

Czech edition © Argo, 2020
Originally published in Germany under the title
DIE HUNGRIGEN UND DIE SATTEN
by Eichborn – A Division of Bastei Lübbe AG
Copyright © 2018 by Bastei Lübbe AG, Köln
Cover © Johannes Wiebel, punchdesign
Translation © Michaela Škultéty, 2020

ISBN 978-80-257-2652-5 (váz.)
ISBN 978-80-257-3329-5 (e-kniha)

Tento román je fikce. Podle Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky sice bylo v roce 2016 celosvětově na útěku zhruba sedmdesát milionů lidí, ale to ještě zdaleka neznamená, že někdo z nich dostane geniální nápad. A i kdyby: Není nikterak zaručeno, že by o takovém nápadu informovala nějaká televizní stanice. A kdyby to přece jenom došlo tak daleko, není jisté, že se k ní vyjádří Campino (pozn. red.: zpěvák kapely *Die Toten Hosen*), a koneckonců nikdo nemůže zaručit, že se určité osoby zachovají tak, jak je jim v knize podsouváno. Je veskrze možné, že všechno dopadne jinak.

Pouze to není pravděpodobné.

*I hate reality
but it's still the best place
to get a good steak.*

Woody Allen

I

1

Uprchlík se naschvál pokouší kráčet co nejnormálněji, což není snadné, protože se necítí normálně. Nedokáže říct, zda takhle jeho chůze působí přirozeněji. Ví jenom, že se mu normální chůze nedaří také kvůli pohledům ostatních. Znervózňují ho. Vtáhne trochu hlavu mezi ramena, ale to je špatně, hned to pozná podle reakcí. Nejspíš teď vypadá jako hrbatý čáp. Radši vypnout hrud', hlavu zpříma a usmívat se.

Lepší.

Jen musí dávat pozor, aby nezačal vlídně kynout lidem jako anglická královna.

Měl to udělat dřív? Vlastně to nešlo. Ne snad že by o tom přemýšlel odjakživa. Ani teď si ještě není jistý, jestli to nebyla chyba. Změnit už to každopádně nemůže.

Postupně se uvolní, z úšklebku se stane úsměv. Pomalu se vtělí do své nové role. Je to přece logické, že se na něj dívají. Jinak to ani nejde: Když je každý den stejný jako předchozí, začnou být i ty nejmenší změny vzrušující. Je zajímavé, že jeho jistější vystupování vyvolává jiné reakce. Lidé se méně hihňají a častěji se mu dostane povzbudivého pokývnutí nebo uznání. Běží za ním dvě děti, tak jak někdy běhají za auty. Mohlo by jich být ještě víc, ale pak opravdu přijíždí auto a zvířený oblak prachu strhne děti pryč.

Uprchlík si začne s novou situací pohrávat. Podívá se na něj jakási dívka a on na její pohled odpoví tanečním krokem. Dívka se zasměje. Je to dobrý pocit. Bylo to správné. Stálo to za to. Nejspíš to měl přece jen udělat dřív. Uprchlík zahne za roh a spatří Mahmúda.

Mahmúd dřepí na zemi a pozoruje skupinku dívek. Uprchlík si strčí ruce do kapes a stoupne si vedle něj. Mahmúd se nepohne.

„Tohle je k ničemu,“ řekne mu uprchlík.

„To se neví,“ odpoví Mahmúd, aniž by vzhlédl.

„To se ví. Díváš se špatně.“

„Dívám se jako všichni.“

„Právě,“ řekne uprchlík. „Všichni se dívají po Nayle, všichni se dívají jako ty. Jak má poznat, že seš výjimečný?“

„Vůbec nejde o Naylu.“

„A o koho? O Elani?“

„Možná. Možná ne.“

„To by bylo ještě hloupější.“

„Jak to můžeš vědět?“

„Protože i Elani si musí myslet, že se díváš na Naylu. Takže i Elani má pocit, že seš stejnej jako všichni ostatní.“

Mahmúd zakloní hlavu a zvedne zrak, aby na uprchlíka viděl: „Máš snad lepší plán?“

„Proč nejdeš k ní, jako frajer, až si Nayla užuž začne rozmejšlet, jak se tě zbaví? A až budeš stát vedle ní, až Nayla začne otvírat pusu, tak se najednou obrátíš na Elani.“

Mahmúd hlavu zase skloní. Přemýšlí o návrhu a pak řekne: „To je tvoje číslo. Ty seš takovej kecal. Já jsem spíš čumil. Moje síla je v pohledu. Odkud máš ty boty?“

Mahmúd ani nesklopil oči. Možná je jeho síla opravdu v jeho pohledu.

„Člověk trochu ušetří, když sám nekouří,“ řekne uprchlík a podá Mahmúдови cigarety.

Mahmúd si jednu vezme a řekne: „Ale víc člověk ušetří, když žebrá.“ Strčí si cigaretu za ucho a otočí se na bobku k uprchlíkovi, jako automechanik, který posuzuje škody. „Vypadají dobře,“ prohlásí uznale. „Dokonce hodně dobře. Kdybych nevěděl, že tady pravý neseženeš, řekl bych...“

„Jasně že tu pravý seženeš.“

Uprchlík vrátí krabičku na široké rameno, pod levý rukáv trička. Ne že by kvůli tomu byla krabička nebo cigarety

atraktivnější, ale takhle je hned vidět, že je má. A cigarety jsou v každém táboře nepostradatelné, i pro nekuřáky. Jejich prostřednictvím se dají navazovat kontakty, můžete pro lidi udělat něco dobrého, aniž by se kolem toho hned strhl povyk. Cigarety se hodí každému; když je člověk nevyužije pro sebe, tak pro rodiče či pro sourozence, anebo pro kamaráda, jako je třeba Mahmúd.

Mahmúd netrpělivě poklepe uprchlíkovi na nohu. Třese s ní tak dlouho, dokud ji uprchlík konečně nezvedne, aby mohl obuvní technik posoudit i kvalitu podrážky. „Skvělá barva. Od koho?“ ptá se Mahmúd zezdola. „Od Mbekeho? V tom případě nemůžou bejt pravý.“

„To je fakt.“

„No vida.“

„Co – no vida?“

„Nejsou pravý.“

„Ne. Nejsou od Mbekeho.“

„A od koho teda? Nduga už s botama neobchoduje, to vím na beton.“

„Taky od Nduga nejsou.“

„Pak teprv nejsou pravý.“

„Tak to asi budou fejkový boty,“ zasměje se uprchlík.

Mahmúd se narovná: „Tak už mi to řekni!“

„A kdyby byly od Zalanda?“

„Zalando boty neprodává.“

„Třeba pro mě udělal výjimku.“

Mahmúd si ho měří. Nikdo netuší, jak se Zalando doopravdy jmenuje. Ví se jenom, že pracuje pro organizaci a je to Němec. A když ho požádáte o laskavost, odpoví vždycky stejně: „Proč se ptáš mě? Jsem snad Zalando?“ Děsně hloupá hláška, když jeho pravé jméno přece nikdo nezná. Možná je to skutečně ten slavný Zalando.

„Hm, tak mi to prostě neřekneš,“ vzdychne Mahmúd. Vyndá zpoza ucha cigaretu a s tázavým výrazem ji podá uprchlíkovi.

Uprchlík vytáhne z kapsy u kalhot zapalovač. Kdo chce

ostatní obšťastnit cigaretou, musí ji taky umět zapálit. Jinak si budou lidi hledat někoho, kdo má oheň, a je po hovoru. Už vás neposlouchají, polovinu věcí zapomenou nebo je vůbec nepochytí. Mahmúd s ním mlčky kráčí po prašné silnici. Dívá se na svůj smartphone.

„V Berlíně teď jedí brambory a prasečí nožičky.“

„Kdo by chtěl do Berlína?“

„Já ne.“

„Ani já ne.“

„Tady je krásně!“ zvolá Mahmúd.

„Je tu nádherně,“ přitaká uprchlík a roztáhne paže. „Nejkrásnější kameny na světě. Slunce zdarma. Co mají v Berlíně, co tady není?“

„Blondýnky,“ řekne Mahmúd a kouří.

„A i kdyby? Kdo stojí o blondýnky?“

„Já. Na vyzkoušení.“

„Ale Mahmúde!“ Uprchlík zastoupí Mahmúдови cestu, vezme ho jemně za ramena a nabádavě se mu zadívá do očí. „Blondýnky stvořil ďábel. Kdo si pustí blondýnu do domu, toho stihne neštěstí. Onemocní. Uschnou mu pole. Poslechni svého starýho otce: Blondýnka tě prokleje, takže ti všechny kozy pojdu hladem.“

„Takové štěstí. Moje kozy už pošly. Takže mám jednu blondátou ženu k dobru.“

„Nikdy jsi žádný kozy neměl.“

„Tím je to nespravedlivější! Pak bych měl dostat dokonce dvě blondýnky.“

Uprchlík se směje. Mahmúd se směje s ním.

„Takže? Odkud máš ty boty?“

„Koupil jsem je.“

„Nový?“

„Nový.“

„A kdes vzal prachy?“

„Taky bys na ně měl.“

„To jo. Ale já neutrácím. Rozhodně ne za takovou blbost, jako jsou boty.“

„A za co? Za převaděče?“

„Na to vem jed. Ale za špičkového převaděče.“

„Slyšte, slyšte,“ žertuje uprchlík, „dokonce za špičkového převaděče!“

„Podívejme se. Zase jeden, co se chce vydat na cesty.“

To se ozve Miki. Miki stojí za svým barem na hlavní cestě procházející táborem. Sbil ho z prken a hobrových desek, kusy plechu a kryt motoru ze starého mercedesu poskytují stín. Zpočátku plánoval, že všechno natře stejnou barvou. Ale jak už to bývá, jednou přijde někdo na návštěvu, podruhé přší, pak zas člověku nepomůže nejlepší kamarád, protože máte zrovna něco s jeho ženou – uplynulo už pět let, a nakonec čekáte jen na to, až se bar sesype, abyste si mohl konečně postavit nový. Na to je bohužel ten starý ovšem příliš stabilní.

Bar není tak malý, aby ho Miki mohl provozovat nerušeně, to nemůže nikdo. Ale je dost malý na to, aby mu gangy nekoukaly na prsty moc důkladně. Na druhou stranu nemá bez ochrany gangu vždycky proud pro svou ledničku.

„Jasně že odjedu!“ Mahmúd se zastaví. „Tahle špinavá díra totiž není pro každého vysněnej cíl.“

„Nebud' si tak jistej,“ opáčí Miki, „co říkáte na tohle?“ Sáhne pod pult a oběma hodí přes cestu kostku ledu. „Studeněj nápoj před velkou cestou?“

Uprchlík chce kostku chytit, ale Mahmúd po ní chňapne první a strčí si ji do pusy.

„Dík, už mám.“

„Pojd',“ řekne uprchlík, „zvu tě.“ Postrčí Mahmúda k baru. „Dvakrát. Import. A ty si dej na mě taky jedno.“

„Děkuju, pane,“ odpoví Miki vybraně a postaví na pult tři láhve, jednu pro sebe. Mahmúd je trochu překvapený.

„Nejdřív nový boty, pak pivo z dovozu. Něco jsem propásl?“

„Ještě nevím,“ řekne uprchlík. „Prostě pij. A možná to stejně byla chyba.“

„Určitě ne,“ ujistí ho Mahmúd.

„Pivo není nikdy chyba,“ prohlásí Miki a zhluboka si lokne. Je opravdu vedro.

„Snížili snad převaděči ceny?“ vyptává se Mahmúd.
„Ten tvůj určitě ne,“ dobírá si ho uprchlík a nakloní se k Mikimu. „Mahmúd spoří na špičkového převaděče.“

Miki vykulí oči.

„Přesně tak,“ přikývne Mahmúd, „dejte na mé slova: Tenhle chlapík se nebude tísnit v nějakém tmavém nákladáku.“

„Nýbrž?“ Miki se opře o ledničku. Vezme z police sklenici a začne ji leštit, jako by měl brzy přijít někdo, kdo pije pivo ze sklenice.

„Tenhle chlapík se pohodlně natáhne do stínu a počká, až se objeví převaděč. V bílém mercedesu. S krémovými sedadly. Převaděč vyskočí ze dveří. Bude mít na sobě uniformu jako dveřníci z drahejších hotelů a v ruce slunečník. Oběhne auto, přidrží mi dveře a řekne: ‚Nastupte si prosím, bwano Mahmúde!‘“

„On oběhne auto, aby ti přidržel dveře?“ Miki zkoumavě podrží sklenici proti slunci.

„Tak to stojí psáno, vy nevěřící. A já nastoupím a pojedeme přes hranice. Pojedeme úplně beze spěchu a on se mě bude ptát, jestli se mi líbí krajina. ‚Můžu jet i jinudy, jak jen si budete přát, bwano Mahmúde.‘ A já řeknu: ‚Ne, to je v pořádku. Hlavně ať nepřijedeme moc brzo.‘“

„Jo, to se samozřejmě nesmí stát,“ žertuje Miki.

„Jen si vtipkuj, když ničemu nerozumíš. Neznáš Němce. Ale já se vyznám a říkám ti, že Němci nemají rádi, když člověk dorazí moc brzo.“

„Moc pozdě,“ opraví ho uprchlík.

„A moc brzo taky.“

„Nesmysl!“

„To říká ten převaděč taky, ale já povídám: ‚Žádný nesmysl. Novému Merkelovi by bylo nepříjemný, kdybych už tam byl a on pro mě ještě neměl připravený pokoj.‘ Takže řeknu: ‚Pojedeme radši ještě jednou přes hranice.‘ A on na to: ‚Můžeme jezdit přes hranice tak často, jak chcete, bwano Mahmúde. Ale nový Merkel volal a říkal, že pro vás vyklidil

dva hotely, máte si jeden vybrat.' A potom,“ pokračuje spokojeně Mahmúd a pořádně si přilhne piva, než láhev ležérně postaví přesně na mokré kolečko, které zanechala na dřevěném pultu, „potom řeknu: ‚Vezmu si hotel, kde je záchod na stejném patře jako pokoj.‘“

„Dobrej plán,“ přikývne uprchlík. Zvedne láhev, přitukne si o láhve Mahmúda a Mikiho a napije se.

„Dobrej,“ míní Miki, „ale nesedí to. Jestli tady někdo nepřijde do tmavýho nákladáku, je to *tenhle* chlap.“ A ukáže palcem na sebe. „Protože tenhle chlap zůstane tady. V týhle špinavý díře. Ale tebe, můj milej, oberou a pak tvou mrtvolu odvezou do pouště. Na trakaři krémový barvy.“

„Kazíš hru,“ řekne Mahmúd.

„Ale nejlepší je, že já už jsem tam, kam ty chceš. Protože tady všude je záchod na stejném patře. Takový patro nenajdeš v celý Evropě: padesát kilometrů čtverečních. Tohle je největší apartmá na světě!“

„Ha ha ha!“ udělá Mahmúd. Nedívá se ani na Mikiho, ani na uprchlíka, nýbrž přes stan do nekonečně modrého nebe. Uprchlík si všimne, že Mahmúd se jim nechce dívat do očí. Jeho vymyšlený příběh byl možná přehnaný, ale byl krásný, a podle jejich výrazů by Mahmúd mohl poznat, jak moc má Miki pravdu. Od doby, co Německo otevřelo dveře, už uběhlo příliš mnoho času. Tehdy jim ještě Merkela dělala žena. Kdo byl tenkrát poblíž, měl štěstí. Jenže to už se nebude opakovat. Už tady trčí rok a půl, a bude tu trčet dál.

Uprchlík se otočí a opře se zády o pult vedle Mahmúda. Dívá se přes silnici. Je odpoledne, rychlejší a silnější děti se vracejí ze sbírání dřeva. Když na ně uprchlík poprvé dohlížel, byly hotové už v poledne. Jenže cesta se prodlouží, když miliony lidí potřebují něco na topení, dřevo, větve, hnůj, cokoli. Miliony, a den ode dne jich přibývá. Tak to prostě je: Přicházejí stále noví lidé, ale nikdo nemůže pryč. Dřív se proud příchozích dál dělil, do Maroka, do Libye, do Egypta, anebo zase zpátky, do zemí původu. To ale bylo dřív. Předtím než Evropa krok za krokem uzavřela hranice.